ולימא ליה הקדש עד האידנא בו'. לענין עשה עמי ואיני זנך ניחא דלא אמר ליה הקדש הכי אע"ג דרבו מלי אמר ליה משום דפשיטא דהקדש ניחא ליה אלא יומת עבדו ברעב: **פחות** משוה פרוטה. פי' בקונטרס דאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה והקשה רבינו יצחק דתנן בהזהב (נ"מ דף נה.) חמש פרוטות הן ליתני שש פרוטות הן דאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה ואומר ר"י דהכא היינו טעמא שאין בדעתו של מקדיש שיחול על פחות משוה פרוטה: **שבתו** ורפואתו לרבו. שבתו היינו שבת קטנה וגדולה דהיינו מזק וה"ה לער ובושת לרבו לרבנן דר' יהודה דאמרי בהחובל (ב"ק דף פז.) דיש לעבד בושת ולא נקט להו משום דאין מידוש שהן לרבו אבל בשבתו קמ"ל דאע"ג דשקיל הרב שבת דידיה לא מיחייב במזונותיו דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך והא דפריך בסמוך שבתו פשיטא ה"פ פשיטא דשבתו לרבו אף ע"פ שלא יזונו כיון דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי כו' ולא הוה לי' לר' יוחנן למינקט קוטע יד עבדו של חבירו אלא הוה ליה למימר בהדיא יכול הרב לומר לעבד כו' אם לא בא להשמיענו דבר אחר ומשני דנקט קוטע יד עבדו לאשמעינן חידוש שני דרפואתו לרבו דהיינו לער דשמא חריפא כדמסיק דה"א שיהא לעלמו כמו רפואתו שהיא לעלמו גם כשיבול לער כדי להרויח שכר רפואתו יהא לעצמו אבל לער קטיעת היד פשיטא לרבו ולהכי לא תני וכן לבושת. ר"י: **שמע** מינה יכול ש"מ. ופ"ת ר' יוחנן היכי מוקי פלוגתייהו דרשב"ג ורבנן דלעיל דלא מצי למימר דפליגי דמר סבר יכול ומ"ס אינו יכול כדפריך לעיל ומי כדאסיקנן לעיל דאמר לא מעשה ידיך במזונותיך ובשני בצורת לא אסיק כו' א"כ לכ"ע אינו יכול וי"ל דאע"ג דבשאר שנים יכול בשני בצורת אינו יכול דבשאר שנים ימצא מרחמים יותר כשיחזור על הפחמים מבשני בצורת:

רפואתו דידיה הוא. והא דתנן בפרק החובל (ב"ק פז.) (ה) בעבד כנעני שלו פטור מכולן שמא יש לאדם דאע"ג דכשחבל בו אחר נותן רפואתו לעבד הוא שחבל בעבדו לא מיחייב אי נמי דאי עביד ליה סמא חריפא דפטור מן המותר כדאמרת הכא ד):

שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה. ואם תאמר טפי הוה ליה למנקט לפי שאוסרו בשפחה דשייך אף בעבד ישראל וי"ל דלדבריהם קאמר להו דסברי אדרבה הרי מתירו בבת חורין: **השבתוני** על המזונות. דבנן שהשיבו לו ומה אם ירצה שלא לזונו רשאי היו סבורין הא דקאמר ר"מ שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה הוי חוב לו לפי שנותן לו הרב מזונות בריוח בשביל שיש תרומה הרבה לכהנים לו משום שיש מצוה באכילת תרומה ומשום הכי מהדרי ליה ומה אם ירצה שלא לזונו וקאמר להו ר"מ השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה שאפילו לא ירצה הרב לזונו יש חובה דמכל מקום מוצא העבד לקנות תרומה בזול יותר מן החולין וגם חולקין לו על הגורן לר"י דאמר (כתובות דף כה:) חולקין תרומה לעבד אע"פ שאין רבו עמו: **וכי** תימא אי בעי זריק ליה גיטא. ופ"ת מה בכך מ"מ חוב הוא לו זה השחרור שפוסלו מתרומה וי"ל דקסבר דלא חשיב ליה חובה מה שמקבלו זה כיון דאפילו אם לא יקבלנו יכול רבו לפוסלו מתרומה בענין אחר אי נמי ה"פ אי בעי שקיל ארבע זוזי מישראל ופסיל ליה מתרומה ועדיין הוא עבד: **שביק** ליה ועריק **ואזיל לעלמא**. משמע דאי עריק אוכל בתרומה ופ"ת * ליחוש שמא מכרו לישראל ומיתסר בתרומה וי"ל דלא שכיח שיקנהו ישראל מאחר שברח:

ומה

לוה ואוכל להעדפה ולימא ליה הקדש עד השתא סגי לך בלא העדפה והשתא נמי תיסגי לך בלא העדפה הקדש גופיה ניחא לי' כי היכי דלשבח עבדיה עושה ופורע קמא קמא קדיש ליה [א]בפחות פחות משוה פרוטה הכי נמי מסתברא דאמר רב המקדיש ידי עבדו אותו העבד עושה ואוכל דאי לא עבדא מאן פלח ליה אי אמרת בשלמא הך במעלה ואינו יכול והא בשאינו מעלה שפיר אלא אי אמרת הך בשאינו מעלה ויכול דאי לא עבדא מאן פלח ליה מאן דבעי ניפלחיה אלא לאו ש"מ אינו יכול שמע מינה ת"ש דאמר ר' יוחנן [ב]הקוטע יד עבדו של חבירו נותן שבתו ורפואתו לרבו ואותו העבד ניזון מן הצדקה ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקי' במעלה לו מזונות אי הכי אמאי ניזון מן הצדקה להעדפה אי הכי ניזון מתפרנס מיבעי ליה אלא לאו ש"מ יכול ש"מ אמר מר נותן שבתו ורפואתו לרבו שבתו פשיטא רפואתו איצטריכא ליה רפואתו דידיה היא דבעי איתסויי ביה [ג]לא צריכא דאמדוה לחמשא יומי ועבדו ליה סמא חריפא ואתסי בתלתא יומי מהו דתימא צערא דידיה הוא קמ"ל **תניא** [ד]א"ר אלעזר אמרנו לו למאיר והלא [ה]זכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות אמר לנו חוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו רשאי אמר לנו ומה [ו]אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קאמרו ליה ומאי קא מהדר להו ה"ק להו השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה וכי תימרו אי בעי זריק ליה גיטא ופסיל ליה שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא ומה

[ו]**לוה ואוכל עושה ופורע.** לא יעשה תחלה דפרוטה קמייתא קדשה לה ושוב אסור לו אלא לוה תחילה ואוכל ועושה פחות פחות משוה פרוטה ופורע כדמפרש לקמיה. וקס"ד בשאין מעלה לו מזונות וקאמר דיכול להקדיש אלמא יכול לומר לו עשה עמי ואיני זנך: **להעדפה.** מזונות מרווחין יותר מה שאין דרך בעלי להאכילו: **דלשבח עבדיה.** בגוף בריא: **בפחות פחות משוה פרוטה.** עד שלא תצטרף הפרוטה יפרענה דלא חייל הקדש אפחות משוה פרוטה: **ה"ג מסתברא.** דבמעלה לו מזונות קאמר: **דאי לא עבדא מאן פלח ליה.** שמאחר שאין עושין לו מאכל מה יאכל העבד הזה מי יעבדנו ומי יזמן לו מזונות: **אי אמרת בשלמא.** הך דלעיל דקאמר רב דחל הקדש: **במעלה לו מזונות** קאמר ואין יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך: **והא.** דקאמר לא חייל הקדש בשאינו מעלה שפיר: **אלא אי אמרת.** קמייתא בשאינו מעלה ואפילו הכי חייל הקדש דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך: **דאי לא עבדא מאן פלח ליה.** בתמיה מאן דבעי ניפלחיה: **ה"ג.** דאיכא אמוראי אחמינא דפליג עליה דרב: **נותן שבתו ורפואתו לרבו.** שבתו שכר בטלתו בחליו ואע"פ שנותן לו דמי ידו רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין דעדיין הוא ראוי לכך כשיעמוד מחליו: **ורפואתו.** לקמיה פריך הא בעי למיתנא לרופא. הוא הדין לנזקו ולערו אלא נזקו לא איצטריך דהיינו דמי ידו ופשיטא דלרבא הוא דאפחתיה מכספיה ולערו ומי בכלל רפואתו דהכא הוא כדמפרש לקמיה דהאי רפואתו לערא דסמא חריפא הוא וה"ה נמי לערו המכה. ומדקאמר שבתו לרבו והוא ניזון מן הצדקה ש"מ יכול הרב כו': **להעדפה.** שהוא צריך מפני חליו להוסיף על מזונותיו: **ניזון.** משמע מזונות כדי חייו: **פרנסה.** היינו כל שאר צרכיו בלשון לעז קונרייר"ר: **פשיטא.** דלרבו הוא אלא למאן ליהוי הרי מעשה ידיו לרבו ואי לאשמועינן אע"פ שאינו זנו ולימרא דיכול הרב כו' ימא אותו העבד ניזון מן הצדקה ותו לא: **דאמדוה לחמשא יומי.** ליתן לרופא שכר חמשת הימים: **צערא דידיה.** וסד"א לערא לא זכי ליה רחמנא: **קמ"ל.** דבכל שכח הבא לידו זוכה בו רבו כשורו וחמורו: **אמרנו לו למאיר** גרסינן. מפני שהביאו הוא אינו קורהו רבי: **ומה והלא אם ירצה שלא לזונו רשאי.** נמצא שאינו מפסידו בשחרורו כלום: **אכל אשה חוב הוא לה.** דבנן קאמרי לה כלומר בהיא ולאי מודינא: **מאי קאמרי ליה ומאי קמסדר להו.** כלומר תשובה שהשיבם ומה עבד כהן שברח מה תשובה היא למה שאמרו לו על המזונות: **השבתוני על המזונות.** שאינו זנו משלו: **מה תשיבוני על התרומה.** שהרי כל זמן שלא שחררו הוא הולך ואוכל תרומה בכל מקום בשביל רבו: **וכי תימא.** ולאי קבלת שליח זו אינה חוב דאי בעי מריה זריק ליה גיטא ברשות הרבים בתוך ד' אמות: **ופסיל ליה.** שהרי משוחרר הוא זו אינה דאיהו דאיהו שביק ליה מיד ולא יתמיא עצמו למקום שיוכל לפוסלו בזריקת גט: **ואזיל לעלמא.** ואכיל תרומה: וזה

עין משפט נר מצוה

עה א מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה יט:

עו ב ג מיי' פ"ד מהל' חובל ומזיק הל' י סמג עשין ע טוש"ע י"ד סימן רסז סעי' כא וטוש"ע מ"מ סי' תכד סעי' ג:

עז ד מיי' פ"ו מהל' תרומות הל' ח טור"ד סימן שלא:

תוספות רי"ד

תניא א"ר אלעזר אמרנו למאיר והלא זכות הוא לעבד לצאת מתחת ידי רבו לחירות ואמר לנו חוב הוא לו שאם יהיה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו רשאי אמר לנו ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא הן אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קא"ל ומאי קמהדר להו פי' הוא אומר חוב הוא לו שאם היה העבד כהן פוסלו מן התרומה וגם נוטלו (ס"א והטענו לו) מן המזונות וגם הוא חזר ואמר להן מן התרומה עבד כהן שברח וכו' ומהדר הכי קא"ל שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה פי' אע"פ שזכות הוא לו שיצא לחירות מ"מ יש בו צד חובה לענין תרומה וכיון שיש בו צד חובה אין חבין לו לאדם אלא כפניו אמרנו לו והלא אם ירצה וכו' פי' יכול למונעו ממנו מזונות בין חולין ובין תרומה א"כ נמצא שהשליח הזה שום חובה אינו עושה לו אמר להן השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה פי' במזונותיו יכול למונעו בין מחולין בין מתרומה אבל מתרומה בעלמא לא מצי מנע ליה והשליח הזה פוסלו אפי' מתרומה בעלמא א"כ נמצא שחוב הוא לו וכ"ת זריק ליה גיטא ופסיל ליה פי' והרי נמצא שבלא השליח נמי יכול לפוסלו מתרומה בעלמא שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אין אוכלין וזה שהשליח קיבל לו גיטו אינו אוכל פי' לא מצי למפסליה בגיטא דעריק ואזיל לעלמא אבל ע"י שליח מצי למפסליה בכל היכא דאיתיה דמשעה דמטי גיטא לידיה דשליח זכה לו ויצא ב"ח. ומכאן מוכיח דבהגעת הגט ליד השליח אע"פ שלא הגיע ליד העבד הוי משוחרר שאם צריך שיגיע ליד העבד שביק ליה נמי ועריק אלא ודאי ע"י זכוי השליח יכול לשחררו בכל מקום שהוא אע"פ שלא יגיע לידו. שפיר

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ו], ב) [נ"מ יט.], ג) שיין לע"ז, ד) [וע' תוס' נ"ק פז. ד"ה. בעבד],

---

גליון הש"ס

תוד"ה שביק ליה וכו' ליחוש שמא מכרו. ע' בהר"ן קידושין פ"נ דף רכה ע"ב:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה רפואתו כו' החובל בעבד כו':

לעזי רש"י

קונרייר"ר [קונרייר"ד]. ציור, צרכים.

וזה אינו אוכל. משומרר אינו אוכל: **מפני שהוא קנינו.** טעמא מאי עבד כהן שברח אוכל בתרומה מפני שהוא קנינו דכהן הלכך אי בעי ההוא כהן כשיברח עבדו שקיל ארבעה זוזי מישראל ומקני ליה ניהליה כל היכא דאיתיה ושוב אינו קנינו ומיפסיל: **ולא ליה.** זוללה היא בעינוי לזלזל בה לכל תאותו: **ופריליה ליה.** מתנהגת עמו בפריצות: **מתני' האומר תנו גט** (ה) **זה לאשתי גרסינן במתני'. ולא גרסי' תן שלא מסרס ליד שליח בחייו לפיכך לא נחלקו חכמים בדבר לומר שמשעה ראשונה זכה לו השליח לעבד להיות משומרר: לא יתנו לאחר מיתה.** דגיטא לא הוי עד דמטי לידיה וכי מטי לידיה הא אית ליה מיתה ליה דשמיה דרב ושמואל: **גמ' והוא שלבורים.** מנה דקתני מתני' בלבורין ומונחין המעות עסקינן ואמר מנה זה תנו לפלוני: **בבריא.** מתנת בריא במטלטלין יכול לחזור בו עד שימשוך ויורשו נמי מצי למיהדר ביה אליבא דמאן דלית ליה מנה לקיים דברי המת (ו): **במעמד שלשתן קנה.** ולקמן (ז) מפרש טעמא. ולבורין בעינן דסבר רב זביד לא אמר רב קנה אלא בפקדון דקני ליה כל היכא דאיתיה: **שמא מנה קבור.** יש לו בקרקע והוה הוא דיהב ליה: **ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלים בתרומה וזה אינו אוכל שפיר קאמר להו אמר רבא היינו דקא מהדרי ליה במתני' מפני שהוא קנינו דאי בעי שקיל** (ח)**ארבעה זוזי מישראל ופסיל ליה כל היכא דאיתיה ולרבי מאיר תינח עבד כהן עבד ישראל מאי איכא למימר אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני שמפסידו משפחה כנענית אדרבה הרי הוא מתירו בבת חורין** (ט)**עבדא בהפקירא ניחא ליה זילא ליה שביחא ליה פריצה ליה: מתני' האומר תנו גט זה לאשתי** (י)**שטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה** (יא)**תנו מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה: גמ' אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא שצבורין ומונחין בקרן זוית במאי עסקינן אילימא בבריא כי צבורין מאי הוי הא לא משך ואלא בשביב מרע מאי אירא צבורין כי אין צבורין נמי דהא דקיי"ל** (יב)**דדברי שביב מרע ככתובים וכמסורין דמו א"ר זביד לעולם בבריא וכדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב** (יג)**מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ וכאידך דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין חיישינן שמא מנה קבור** (יד)**והלכתא לקבורה לא חיישינן רב פפא מאי טעמא לא אמר כרב זביד קסבר**

ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלים בתרומה וזה אינו אוכל שפיר קאמר להו אמר רבא היינו דקא מהדרי ליה במתני' מפני שהוא קנינו דאי בעי שקיל (ח)**ארבעה זוזי מישראל ופסיל ליה כל היכא דאיתיה ולרבי מאיר תינח עבד כהן עבד ישראל מאי איכא למימר אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני שמפסידו משפחה כנענית אדרבה הרי הוא מתירו בבת חורין** (ט)**עבדא בהפקירא ניחא ליה זילא ליה שביחא ליה פריצה ליה: מתני' האומר תנו גט זה לאשתי** (י)**שטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה** (יא)**תנו מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה: גמ' אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא שצבורין ומונחין בקרן זוית במאי עסקינן אילימא בבריא כי צבורין מאי הוי הא לא משך ואלא בשביב מרע מאי אירא צבורין כי אין צבורין נמי דהא דקיי"ל** (יב)**דדברי שביב מרע ככתובים וכמסורין דמו א"ר זביד לעולם בבריא וכדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב** (יג)**מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ וכאידך דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין חיישינן שמא מנה קבור** (יד)**והלכתא לקבורה לא חיישינן רב פפא מאי טעמא לא אמר כרב זביד קסבר**

מתני' תנו גט זה לאשתי גרסינן במתני'. ולא גרסי' תן שלא מסרס ליד שליח בחייו לפיכך לא נחלקו חכמים בדבר לומר שמשעה ראשונה זכה לו השליח לעבד להיות משומרר: לא יתנו לאחר מיתה. דגיטא לא הוי עד דמטי לידיה וכי מטי לידיה הא אית ליה מיתה ליה דשמיה דרב ושמואל: **גמ' אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא שצבורין ומונחין בקרן זוית במאי עסקינן אילימא בבריא כי צבורין מאי הוי הא לא משך ואלא בשביב מרע מאי אירא צבורין כי אין צבורין נמי דהא דקיי"ל** (יב)**דדברי שביב מרע ככתובים וכמסורין דמו א"ר זביד לעולם בבריא וכדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב** (יג)**מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה רב פפא אמר לעולם בשכ"מ וכאידך דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין חיישינן שמא מנה קבור** (יד)**והלכתא לקבורה לא חיישינן רב פפא מאי טעמא לא אמר כרב זביד קסבר**

**מתני' האומר

פג א ב מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' ח ופ"ג מהל' זכיה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן קנו סעי' ו וסי' סו סעיף יט:

קסבר רב פפא כי אמר רב לא שנא מלוה לא שנא פקדון. ומ"ת ולרב פפא [1]ורב גופיה אמאי לא אוקי מתני' במעמד שלשתן ואפי' אין לצורין וכי תימא משום דלא משמע ליה ליגמא דמתני' במעמד שלשתן אם כן מהאי טעמא הוה ליה למימר דרב פפא לא אמר כרב זביד וי"ל אע"ג דמתני' לא משמע ליה לרב במעמד ג' מ"מ מדאתא רב פפא לאיפלוגי ארב זביד משמע שיש לו כח וטעם דשום ענין לא מפרשא מילתא דרב משום מעמד שלשתן: **ממאי** מדקתני תנו ולא קתני כתבו. ומ"ת הא דקתני תנו אשמעי' דאפי' הכי אין כופין את היורשים לשחרר כרבי דפליג בירושלמי אדרבנן ואמר דתנו לא הוי כשיחברו אלא ככתבו ואין כופין וי"ל דמתני' לא אתא לאשמועינן דדין מצוה לקיים דברי המת אם כופין היורשים לקיים אם לאו אלא לאשמועי' דאין גט לאחר מיתה ועוד דמסתמא כרבנן אתיא: **גופא** אמר רב הונא אמר רב כו' תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה. [2] תוריב"ל וכן ר"ת דבמעמד ג' קנה בעל כרחו של לוה או של נפקד דאי לא קני אלא מרצונו למאן דאמר דוקא בפקדון קנה למה הוצרכו לתקן מעמד ג' יאמר לו זכי ואין נראה לומר דהוצרכו לתקן למקום שאין הפקדון ביד הנפקד אלא ביד אחרים דלא יועיל אם [3]יאמר זכי ועוד אף כשאין הפקדון ביד הנפקד יקנה באודיתא כדאמר התם (ב"ב דף קמט.) אדהכי נפקא אודיתא מני איסור גיורא אלא נראה להם דאפי' בעל כרחו של נפקד קני וכן גבי איסור גיורא דקאמר רבא היכי ליקנינהו רב מרי להני זוזי אי במעמד ג' לא אזלינא משמע דאם היה הולך היה קונה בע"כ ואין לומר אם היה הולך שם היה מתרצה לפי שהיה מתביש בפני איסור לומר אין לרוני דאם כן בלא מעמד שלשתן הוה לי' למימר לא אזלינא שלא יאמר לו זכה כי מסתמא היה הפקדון ביד רבא ומיהו להוה טעמא דמפרש בסמוך בההיא הגאה דקא משתמיט ליה ממלוה כו' משמע דלא מדעתו אלא דבלאו הכי מפיק ליה מההוא טעמא: **תנהו לפלוני במעמד ג' קנה.** אומר ר"ת דאע"ג דהמוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול מכר או נתן במתנה במעמד שלשתן אינו יכול למחול וכן משמע בפ"ב דקדושין (דף מח.) דקאמר במלוה בשטר פליגי בדשמואל דמ"ד מקודשת אית ליה דשמואל ומר אית ליה דשמואל ואיצטריא אימא כולי עלמא אית להו דשמואל ובאשה סמכה דעתה קמיפלגי מ"ד מקודשת סבר דסמכה דעתה דלא שביק לבידה ומחיל לאחרייני וכי קאמר במלוה על פה פליגי בדרב הונא אי קנה במעמד ג' במלוה משמע דאי אית להו דרב הונא אף במלוה לכולי עלמא מקודשת ואי יכול למחול אמאי מקודשת למאן דאית ליה גבי מלוה בשטר דלא סמכה דעתה ואמאי לא מסיק ואיצטריא אימא כולי עלמא קנה במלוה אפילו מלוה על פה ובאשה סמכה דעתה פליגי כדמסיק אדשמואל אמלוה בשטר אלא משמע דבמעמד שלשתן אינו יכול למחול ות"ת כפ' החובל (ב"ק דף פט.) דאז לא תוכל למחול דאע"ג דהבעל ודאי לא יתרצה הא פרישית דאפי' בעל כרחו קני ועוד גבי שחבלה בבעלה תמכור במעמד ג' דשם יתרצה הבעל כדי לגבות חבלתו וכן בספ"ק דב"מ (דף יט:) גבי מצא שור דפריך בזמן שהאשה מודה אמאי יחזיר לבעל ניחוש דלמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי כו' ומשני ש"מ אית' לדשמואל והשתא ניחוש דלמא מכרה במעמד ג' דאינה יכולה למחול וי"ל דלא מקיימו מעמד ג' בכתובה דאפשר שלא תבא לידי גנייבה לעולם ועי"ל דהתם גבי שור אין לחוש כלל דשמא מכרה במעמד שלשתן דאם אין עדים שמכרה א"כ הבעל והאשה יכפרו המכירה ואם יש עדים ואומרים שהבעל נתרצה או אפילו שתק ולא השור שקר ואם מיחה אז מוכח שהשור אמת וליכא למיחש דלמא כתבה ליתן בניסן כו': **במעמד** שלשתן קנה. אומר ר"ת דלא תקיימו מעמד שלשתן בעובד כוכבים אם הנפקד או הלוה עובד כוכבים ואמר ליה ישראל תנהו לישראל אחר לא קנה כיון דאפילו אמר לו זכי לא קנה כיון דאין זכיה לעובד כוכבים ה"ה במעמד ג' לא קנה ואם המקבל עובד כוכבים ואמר ישראל לישראל תנהו לפלוני עובד כוכבים כל זמן שאינו חוזר בו יתן אפי' אמר ליה בלא מעמד ג' אבל אם חוזר בו לא יתן לעובד כוכבים אפי' אם אמר לו במעמד ג' אם לא שאינו יכול להשמט מן העובד כוכבים ואם הנותן עובד כוכבים נראה דקנה דאם ממונו של ישראל הפקיעו על ידי מעמד ג' דהוי הלכתא בלא טעמא כל שכן ממון העובד כוכבים ועוד דבדייהכם דיינינן ליה שאמרינן לו לעובד כוכבים כך דינכם כדאמרי' בהגוזל בתרא (ב"ק קיג.):

הקנה לגולדים הבי נמי דלא קנו. פי' הקנה לגולדים במעמד שלשה שלא נולדו עדיין בשעת מתן מעות הכי נמי דלא קנו ולספרים דגרסי הכי נמי דקנו הכי פי' הקנה לגולדים בקנין בעלמא בלא מעמד שלשה דלא הוי בשעת קנין שלא נולדו עדיין ה"נ דקנו דהא במעמד שלשתן קנו אפי' נולדו אחרי כן: **לדבר** שאינו בעולם מי אמר. הך סוגיא אליבא דרב הונא קיימא דאית ליה אדם מקנה דשלב"ל ולא לדבר שלא בא לעולם דבהאשה רבה (יבמות לג.) אית ליה גבי פירות דקל משגאו לעולם אינו יכול לחזור בו ובפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) קאמר רב הונא דהמוכה לעובר אף לכשתלד לא קנה ורב נחמן הוי איפכא מדרב הונא דאית ליה התם לכשתלד קנה ובהאשה רבה (יבמות לג.) קאמר רב נחמן אף משגאו לעולם יכול לחזור בו [4]ות"ת מהיכא שמעינן ליה לר' מאיר דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם היינו מההיא דקתני (שם לג:) לאחר שתגיירי ושתשתחרר מקודשת מההיא גופא שמעינן נמי דאדם מקנה לדבר שלא בא לעולם דהא קתני לאחר שתגייר לאחר שתשתחרר דמקודשת ויש לומר דעובד כוכבים ועבד אינהו בעולם אלא שמחוסרים גירות ושחרור ולא דמו לגולדים דליתנהו בעולם כלל ואע"ג דילפינן מינה דאדם מקנה לר"מ פירות דקל ולא מפלגינן היינו משום דאית לן למימר דקאי בשיטתיה דרבי אלעזר בן יעקב דאמר (קידושין סב:) האומר פירות ערוגה זו מתוברין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו התלושין לכשיבשו שלש ויתלשו דבריו קיימין: אם

לא שנא במלוה. ואע"ג דלהולאה ניתנה ואינה בעין הלכך לא בעינן צבורין אי במעמד שלשתן קמיירי מתני': **טעמא דמת.** הוא דלא יתנו דאין גט לאחר מיתה[5]: **הא מחיים נותנין.** כלומר והא דדייקינן הא מחיים נותנין ניה: **וטעמא דאמר תנו.** טעמא לאמר מעיקרא תנו כדקתני תנו גט לאשתי: **הא לא אמר תנו.** אלא כתבו לא הוי אלא תנא דמתני' טעמא דלא יתנו משום מיתה דאפילו מחיים נמי אין נותנין עד דלימא תנו מדלא קתני האומר כתבו גט (זה) לאשתי ומת לא יתנו לאחר מיתה ש"מ דאי אמר הכי אפילו מחיים נמי לא יהבינן ואי בשביב מרע אע"ג דלא אמר תנו אלא כתבו יהבינן כרבי שמעון שזורי: **היולא בקולר.** ליהרג: **ואמר כתבו גט לאשתי.** כדי שלא תזקק ליבם: **הרי אלו יכתבו ויתנו.** דמתוך שהוא בהול על נפשו לא גמר למילתיה ומיהו כתבו ותנו הוה דעתיה: **המפרש.** ביס: **והיולא בשיירא.** למדבר: **אף המסוכן.** שביב מרע: במילתיה דשמואל גרסי' **מלוה לי בידך: מאי טעמא.** במלוה קנה הא ליתא בעיא דלקייה: **נעשה כאומר לו.** לוה למלוה: **בשעת מתן מעות.** דהלוואה: **משעבדנא.** מהשתא לכל מתן דאמי מחמתך הלכך כי א"ל תנהו לפלוני איגלאי מילתא דמשעת מתן מעות אשתעבד ליה: **הקנה.** מלוה זו: **לגולדים.** שזה המקבל גולד לאחר אותה הלואה: **הכי נמי דלא קנו.** דכיון דטעמא משום שעבודא דקביל עליה לוה בשעת הלואה לאשתעבודי להאי דאמי מחמתיה הוא ואיהו לא היה בעולם בההיא שעתא לא קני: **ואפי' לר' מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.** כגון מוכר פירות דקל או מה שתעלה מצודתי: **הני מילי.** כי מקנה לאדם שיהיו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא: בההיא

גליון הש"ם

גמ' אמר רבא מסתברא. כעין זה כתובות דף קב ע"ב ב"ק דף קו ע"א ב"מ דף עז ע"ב סנהדרין דף עב ע"א: **תוס'** ד"ה **נופא** וכו' **אוריב"א** וכו'. ע' ב"מ ד' פה ע"א תד"ה ה"ג:

מוסף רש"י

היוצא בקולר. ליהרג למלכות (לקמן סה:) שנתמיה מיתה למלכות (חולין עה:). ואמר כתבו. אע"פ שלא אמר תנו (לקמן סה:). הרי אלו יכתבו ויתנו. דמתמת עכלתו שהוא בהול על נפשו לא הספיק לגמור דבריו ומעיקרא לכתבו ותנו נתכוין (כתובות נה.) אף על גב דלא אמר תנו, דעתיה שיתנו לה ועשאן שלוחים אף לגרש, אלא שהיה בהול על נפשו (חולין עה:) דמסתמא גלי דעתיה מדאמר כתבו דלשם נתינה קאמר משום דיולא ליהרג, דלא ניחא ליה דתיפול קמי יבם (מנחות ל:). אף המפרש. מן היסוד לים (חולין עה:). והיוצא בשיירא. למדברות (שם וזלקמן סה:). אף המסוכן. חולה (לקמן סה:) ממון חליו (חולין עה:) הגוסס, דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו, הואיל ומסוכן הוא לא נתכוון לאתן בה (כתובות נה.) שדעתו שיכתבו ויתנו לאפטור את אשתו מן הייבום נתכוון (רשב"ם ב"ב קמו:). דאפילו לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בעולם. דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שתתגייר לאחר שתגיירי כו' אינה מקודשת, ר"מ אומר מקודשת (רשב"ם ב"ב קמא: וע' קידושין סג.). הני מילי לדבר שישנו בעולם. בשעת קנין, אלא שעדיין לא הגיע זמנו לקנות, דלקתני הרי את מקודשת לאחר שתתגייר לאחר שתגיירי כו', האשה הנקנית לו הרי הוא בעולם, אלא שעדיין לא נתגיירה ולא הגיע זמנה לקנות, אבל עובר אינו בעולם ולא קני מידי (ב"ב שם).

מסורת הש"ס

1) לקמן סה: ב"ב קמו: חולין עה: מנחות ל. טוטל יום ס"ד מ"ה. 2) [כתובות נה:], 3) קדושין מח. ב"ב קמד. קמח. [לקמן יד.]. 4) יבמות לג. קידושין סג. [לקמן מב: ב"מ לג: ב"ב עט: קמ: קלא. קמא:]. 5) [כתובות נ:], 6) [ל"ל רב], 7) יאמר זכי דאף כשאין, 8) [וע' תוס' כתובות ז: ד"ה המזכה].

כהכיא הנאה דקא משתניא. האי מלוה לגבי האי ממלוה ישנה למלוה חדשה ומה לו לחזות הפרעון זמן אחרון: **גמר. ומשעביד נפשיה.** בלב שלם להאי ומינתיק מקמא: **כגון הני דבי בר אלישיב.** אם היה מקבל זה אדם חזק שאינו ממתין כגון הני דבי בר אלישיב כו':

כהלכתא בלא טעמא. כאילו קבלה משה הלכה מסיני שאין צריך לתת בה טעם: **אפיטרופיא.** להכניס ולהוציא. ואע"פ שכתבו לה בלשון מתנה לא קנאתן ואין טעם בדבר אלא כך תקנו והפקר ב"ד הפקר: **בבית.** בית מיוחד שאינו דר בה אלא עשאו לו לבית מתנות: **כאפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי.** השתא ס"ל דהכי אמר ליה בפניו אני מבטיחך שלא אחזור בי: ופרכינן **מכלל דאי בעי למיהדר מצי מיהדר.** בתמיה: **ה"ק דברים הללו כו'.** כיון דבאפיה קאמינא לך לתיתביה ניהליה מו לא מצי הדרנא בי: **הא אמרה רב חדא זימנא.** ולמה ליה למימר דלא מצינא הדרנא: **הני מילי.** דבעינן בפניו: **מתנה מרובה.** כגון מנה: **קמ"ל.** להכי אינצריך למימר באפיה קאמינא לך לאשמועינן דקנא דמוריקא דמתנה מועטת היא בעינא נמי באפיה: **גינאי.** בעלי גינה מוכרי ירק: **איספירי זוזי.** סילעי מדינה. אסתם איספירי סלע צורי. איספרי זוזי סלע מדינה שמיניה שבסלע צורי דהיינו חצי דינר: **באפי מרי.** אלמרו ליה קאי כלומר אמרו ליה באפי מרי אדרעא יהבינהו ניהליה למרי אדרעא: **חייב.** המשלח הזה: **באחריותו.** אם יאנסו מיד שליח זה: **ואם בא לחזור.** ולומר החזירם לי שמא יאנסו ממך בדרך אינו חוזר: **רב סבר הולך כזכי דמי.** הלכך אינו חוזר ומיהו חייב באחריותו שהמלוה לא נוהגו לגמרסם לזה: **ה"ג דב"ע הולך כזכי דמי.** כלומר בעלמא הולך כזכי דמי ואם היו נמתנה לדיבא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר: שמואל סבר אמרינן מגו מתוך שחייב באחריות אם בא לחזור חוזר: **הולך מנה לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב לו בידי תן מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר פקדון לימא ליה** כאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר א"ר זירא כשהוחזק כפרן רב ששת הוה ליה אשרתא דסרבלי במחוזא א"ל לרב יוסף בר חמא בהדי דאתית אייתינהו ניהלי אזל יהבינהו ליה אמרי ליה ניקני מינך אמר להו אין לסוף אישתמיט להו כי אתא לגביה אמר ליה שפיר עבדת דלא שוית נפשך עבד לוה לאיש מלוה לישנא אחרינא שפיר עבדת עבד לוה לאיש מלוה ר' אחי בר' יאשיה הוה ליה איספקא דכספא בנהרדעא אמר

בההיא הנאה דקא משתניא ליה בין מלוה ישנה למלוה חדשה גמר ומשעביד נפשיה א"ל הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי אלא מעתה [6]כגון הני דבי בר אלישיב דכפתי ושקלי לאלתר ה"נ דלא קנו וכי תימא ה"נ [7]א"כ נתת דבריך לשיעורין אלא אמר מר זוטרא [8]הני תלת מילי שויהנו רבנן כהלכתא בלא טעמא חדא הא [9]ואידך דאמר רב יהודה אמר שמואל [10]הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא ואידך [11]דאמר רב חנניא [12]המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו א"ל רב לרב אחא ברדלא קבא דמוריקא אית לי גבך יהביה לפלוני באפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי מכלל דאי בעי הדר ביה מצי הדר ביה ה"ק דברים הללו לא ניתנו לחזרה הא אמר רב חדא זימנא [13]דאמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה אי מההיא הוה אמינא הני מילי מתנה מרובה אבל מתנה מועטת לא ליבעי בפניו [14]קמ"ל: הנהו גינאי דעביד חושבנא בהדי הדדי פש חמש איסתרי זוזי גבי חד מנייהו אמרי ליה יהבינהו ניהליה למרי ארעא [15] באפי מרי ארעא וקנה מיניה לסוף אזל עבד חושבנא בין דיליה לנפשיה לא פש גביה ולא מידי אתא לקמיה דרב נחמן א"ל מאי איעביד לך חדא דאמר רב הונא אמר רב ועוד הא קנו מינך א"ל רבא אטו האי מי קאמר לא יהיבנא דליכא גבאי קאמר א"ל א"כ קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר [16]איתמר [17]הולך מנה לפלוני שאני חייב לו [18]הולך מנה לפלוני שאני חייב לו [19]הולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר פקדון לימא ליה [20]אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר א"ר זירא [21]כשהוחזק כפרן רב ששת הוה ליה אשרתא דסרבלי במחוזא א"ל לרב יוסף בר חמא בהדי דאתית אייתינהו ניהלי אזל יהבינהו ליה אמרי ליה ניקני מינך אמר להו אין לסוף אישתמיט להו כי אתא לגביה אמר ליה שפיר עבדת דלא שוית נפשך [22]עבד לוה לאיש מלוה לישנא אחרינא שפיר עבדת עבד לוה לאיש מלוה ר' אחי בר' יאשיה הוה ליה איספקא דכספא בנהרדעא

אם כן נתת דבריך לשיעורין. מה שקשה ע"פ הקונטרס בפ"ק דקידושין (דף יא.) גבי בנתיה דר' ינאי דקפדן אתרקבא דדיינרי מפורש בקידושין: **כהלכתא בלא טעם.** פי' מה שמועיל לקנות אבל טעם אין למה תקנו מכמים מעמד שלשתן תקנו שלא יעכוך לעכות ולעשות קניינים ובהכותב נכסיו לאשתו משום דלא שביק לבריה ויהיב לאחריני ואין דרך לעשות כן אלא לחלק לה כבוד ולמנותה אפיטרופיא ומשיא אשה לבנו כשהאב מסיר כל מה שיש לו מן הבית שמנא עליה דעתא דבן כדמפרש בפ' מי שמת (נ"ב ד' קמד.): **אבל** מתנה מועטת בו'. וא"ת הא נמי שמעי' לה דאמר רב בפרק הזהב (ב"מ מט.) דבריס אין בהן משום מיסור אמנה ומדמי התם מתנה מועטת למכר דליכא מעות בהדי דבריס וי"ל דהכא שאומר לנפקד או לבעל חוב שיתן לו שלקח דעתין דקני עפי מכשאמר מתנה אי נותן לך: **ולא** פש גביה ולא מידי. פר"ח וכן ר"ת שהיו בעלי דינין מודים לו או היה הדבר ידוע בעדות ברורה דלא פש גביה מידי ומשמע מדבריהם [23] דמנפשיה אין נאמן לומר טעיתי במה שהודיתי אע"ג דאית ליה מיגו דאי בעי אמר חזרתי ופרעתי וכן משמע מהא דתנן בשבועות (דף לח:) מנה לי בידך אמר ליה הן למחר אמר ליה תנהו לי אם אמר נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב ומפרש טעמא בפ"ק דבבא בתרא (דף ו.) משום דכל האומר לא לויתי אומר לא פרעתי דמי ואמאי לא מהימן לומר לו אין לך בידי שטעיתי שהייתי סבור להיות חייב ואיני חייב כלום מיגו דאי בעי אמר פרעתי אח"כ אלא משמע דבמגו לא מהימן לומר שטעה: **הדא** דאמר רב הונא כו'. ר"ל אלקח דעתיה שהיה חוזר בו ולא משום דלא פש גביה מידי: **ומר** סבר הולך לאו כזכי דמי. והשתא סבור שאותו טעם שאומר שמואל מתוך שחייב באחריותו חוזר לא עיקר טעם הוא וכה"ג אשכחן (לקמן דף כה.) בההיא דהלוקח יין מבני הכותים דמעיקרא בעי למימר דטעמא דרבי יהודה משום דלית ליה בריה אע"ג דקתני (שם כו.) אמרו לו לר' מאיר מי אתה מודה שמא יבקע הגוד כו' וכהנה רבות [24]: **לא** דב"ע הולך כזכי. פי' בקונטרס ואם היו נמתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר ואין נראה דנמתנה אין הולך כזכי כדפריש"ת לעיל (דף יב. מ"ם) אלא י"ל דכשפטרו מלוה מן האחריות או בגט שחרור מודה שמואל דאינו חוזר:

לסוף אישתמיט לחו. משמע דבדין לא היו יכולין לכופו להחזיר אע"ג דלא הוחזקו כפרנים היינו משום דאמת היה שהוא שלוחו ולא מצי אמר אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: הא

פד א מיי' פ"ו מהל' זכייה ומתנה הל' ד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רמו סעיף יב ויטוש"ע אה"ע סימן קז סעיף ה:

פה ב מיי' שם הל' טו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' נט סעיף ה:

ג [טוש"ע חו"מ סי' קו סעיף מ]:

פו ד מיי' פט"ו מהל' מכירה הל' ב סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סימן רלב סעיף ה:

פז ה ו מיי' פט"ו מהל' מלוה הל' ג [פ"ד מהל' זכיה הל"ד] סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סימן קכה סעיף ה:

פח ז מיי' פ"ל מהל' שכירות הל' ו סמג עשין פט טוש"ע שם:

פט ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג [פע' רלב סעי' ד]:

מוסף רש"י

כהלכתא בלא טעמא. שם תקנו את הדברים אף על פי שאינו דין תורה כי מדה ומדה שם (ב"ב קמד.). **לא עשאה אלא אפיטרופיא.** דאמן שהרי הלא עקר נחלת הבנים ולא נתכוין אלא שיכבדוה הבנים מתוך שאוכלין על ידה (שם) דאומר הדעת הוא דאין אדם מניח את בניו ונותן את הכל לאשתו, ולא נתכוין אלא לעשותה אפוטרופא כדי שיאכלון לה בניו בכבוד משום דאוקי אפוהן ככפי כרשותה לפרנסה מהם כפי אומד דעתה ויהיו כפופים לה, ומני לה מהני אלא מילי דשויתנו רבנן בהלכתא בלא טעמא, דהכי נמוקה הם, לפי שאנו מעיינין מה שכתוב בטעה בהיית דאמן לה הכל, ולך אמר אומד דעתנו (שם קלא:). **המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו.** הבן נאותו הבית, ותקנת חכמים היא לכבוד האמן, שבנאי הבנר לשאת אשה ואין מקום לזיר בו (שם). **במעמד שלשתן קנה.** ראה לעיל יג ב. **אמר רב חייב באחריותו.** שהרי לא נהנו המלוה לשולחו (לקמן טג:).

תוספות רי"ד (המשך)

לו והולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר. פי' לא דמי חייב באחריותו דפקדון לחייב באחריותו דמלוה דאילו גבי מלוה אי מתנים ההיא מנה באורחא חייב הלוה באחריותו עד דמטי ליד המלוה וכ"ש אי כפר ביה שליח ואילו פקדון דוקא אי כפר ביה שליח אי נמי שמטיה ואכליה חייב (השלילה) [המשלח] באחריותו אבל (פקדון) אילו איתנים באורחא פטור אם יש עדים בדבר כדקיימא לן בפ' המפקיד דאע"ג דק"ל שומר שמסר לשומר חייב משום דא"ל אנת מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה. ה"מ היכא דליכא עדים שנאנס וצריך שבועתו של זה אבל היכא דאיכא עדים שנאנס מיד שומר שני פטור שומר ראשון כתנן בפ' המפקיד השומר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה שבועה כדרכה ישבע השומר שמתה כדרכה ונשואל משלם לשומר מה שישבע השומר כגון שואה בעיניו שמתה כדרכה וה"ה אם יש עדים בדבר אבל ודאי אם אין עדים בדבר חייב השולח ואינו נפטר בשבועה של שליח משום דא"ל בעל הפקדון את מהימנת לי בשבועה דיאך לא מהימן לי בשבועה אי נמי י"ל גם במנה של פקדון חייב באחריותן אי דמי בזכי כי היכי דאמרי' בתן או לא. ואי ק' ואפי' אי סבר שמואל דהולך לאו כזכי דמי אמאי יכול לחזור בו לא יהא אלא הוא בעצמו תופש בשביל המלוה הא ק"ל התופש לב"ח קנה. תשובה הא אמרן לעיל גבי תופש לבעל חוב דאי אמר מסתפינא דילמא מתנסי באורחא אי נמי דלמא שמטת ואכלת להו טענתיה טענה והכא אי אמר' כזכי דמי אין טענתו טענה. לא דכ"ע הולך כזכי דמי והכא בהא קמיפלגי דמר סבר אמרינן מגו ומר סבר לא אמרינן מגו פ' בלישנא דהולך כ"ע לא פליגי דהכי משמע הולך כמו תן ואילו אמר גבי עבד נמי הולך גט שחרור זה לעבדי כיון דליכא מיגו אינו יכול לחזור בו והכא משום מגו אמר שמואל דיכול לחזור דפ' המורה דכ"ע הולך כזכי דמי ואם היה במתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר ואינו נ"ל דהא לקמן אמרינן דלגבי מתנה לא אמרינן הולך כזכי דמי ואע"ג דקי"ל הלכה כשמואל בדיני הכא הלכה כרב דאמרינן תניא כותיה דרב הולך מנה לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב לך דלמא שמטת ואכלת להו אפ"ה אינו יכול לחזור בו דכיון דיהיב ליה אדעתא לאמטוייה ניהליה והימניה תו לא מצי למיהדר ביה ושמואל אמר מתוך שחייב באחריותו אם בא לחזור חוזר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר הולך כזכי דמי ומר סבר לא כזכי דמי פי' לימא בהולך פליגי אי דמי כזכי דאשכחן במתני' דכזכי דמי לימא בהולך פליגי אי דמי כזכי כי היכי דאמרי' בתן או לא. ואי ק' ואפי' אי סבר שמואל דהולך לאו כזכי דמי אמאי יכול לחזור בו לא יהא אלא הוא בעצמו תופש בשביל המלוה הא ק"ל התופש לב"ח קנה. תשובה הא אמרן לעיל גבי תופש לבעל חוב דאי אמר מסתפינא דילמא מתנסי באורחא אי נמי דלמא שמטת ואכלת להו טענתיה טענה והכא אי אמר' כזכי דמי אין טענתו טענה. לא דכ"ע הולך כזכי דמי והכא בהא קמיפלגי דמר סבר אמרינן מגו ומר סבר לא אמרינן מגו פ' בלישנא דהולך כ"ע לא פליגי דהכי משמע הולך כמו תן ואילו אמר גבי עבד נמי הולך גט שחרור זה לעבדי כיון דליכא מיגו אינו יכול לחזור בו והכא משום מגו אמר שמואל דיכול לחזור דפ' המורה דכ"ע הולך כזכי דמי ואם היה במתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר ואינו נ"ל דהא לקמן אמרינן דלגבי מתנה לא אמרינן הולך כזכי דמי ואע"ג דקי"ל הלכה כשמואל בדיני הכא הלכה כרב דאמרינן תניא כותיה דרב הולך מנה לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב

מסורת הש"ס

א) [נ"ב כט.], ב) [סס וסמא לה: מגילה יח: חולין ט. לב.], ג) נ"ב קמד., ד) סס קלא., ה) [סס קמד.], ו) [לעיל יג. וש"נ], ז) לקמן סג., ח) [לקמן סב: סג:], ט) [סס לב: וסב:], י) [תוספתא פ"א], כ) [לקמן כט. נ"מ לו.], ל) [וע' תוס' יומא יומא ו: ד"ה ר' יהודה וע' סיעב תוס' יומא מ: סוף ד"ה ועשהו ותוס' שבועות כה. ד"ה ומומא], מ) [נדה"ה נדף יא: כל האומר],

תורה אור השלם

1. עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה: משלי כב ז

גליון הש"ס

גמ' א"ר חייב באחריותו. ע' ר"יעב"ל קידושין דף מג ע"ב ד"ה מלי קסבר: תוס' ד"ה ולא פש גביה בו' דמנפשיה אין נאמן. ע' נ"ב דף קעה ע"ל תד"ה חזר ואמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למרי ארעא בטסקא באפי מרי ארעא:

לעזי רש"י

קו"ש. מעיל.

תוספות רי"ד

אמר ליה רב לרב אחא ברדלא קבא דמוריקא אית לי גבך יהביה לפלוני באפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי מכלל דאי בעי מצי הדר ביה פי' דקס"ד שהיה מבטיחו שלא יחזור בו להכי פתחה מכלל דאי בעי מצי הדר ביה ה"ק ליה דברים הללו לא נתנו לחזרה פי' שאינו יכול לחזור בו ביון שאמר לו במעמד שלשתן ואחא לאשמועי' דאפי' במתנה מועטת אי אמר במעמד שלשתן קנה ואי לא לא קנה: הנהו גינאי דעבדי חושבנא בהדי הדדי פש חמש איסתרי גבי חד מנייהו אמרי ליה יהבינהו למריה דארעא ובקנו באפיה מריה ארעא וקנו מיניה לסוף אזל ועבד חושבנא בין דידיה לנפשיה לא פש גבייהו ולא מידי פי' ונודע הדבר שטעו בחשבונם שהם היו מודים לו אתא ונקא הדר ביה אתי לקמיה דרב נחמן וא"ל מאי אעביד לך חדא דאמר רב הונא אמר רב ועוד הא קנו מינך א"ל רבא אטו האי מי קאמר לא יהיבנא דליכא גבאי קאמר א"ל א"כ קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר: איתמר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו רב אמר חייב באחריותו פי' חייב המשלח הזה באחריות אם יאנסו מיד שליח זה שהרי לא צוהו המלוה שישלחנו לו ע"י זה ואם בא לחזור ולומר החזירם לי שלא יאנסו ממך בדרך אינו חוזר ואע"ג דאמר מסתפינא דלמא מיתנס באורחא אי נמי לא מהמנינא לך ומסתפינא למיהדר ביה ושמואל אמר מתוך שחייב באחריותו אם בא לחזור חוזר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר לא כזכי דמי פי' לימא בהולך פליגי אי דמי כזכי דמי אין אשכחן במתני' דכזכי דמי לימא בהולך פליגי אי דמי כזכי כי היכי דאמרי' בתן או לא. ואי ק' ואפי' אי סבר שמואל דהולך לאו כזכי דמי אמאי יכול לחזור בו לא יהא אלא הוא בעצמו תופש בשביל המלוה הא ק"ל התופש לב"ח קנה. תשובה הא אמרן לעיל גבי תופש לבעל חוב דאי אמר מסתפינא דילמא מתנסי באורחא אי נמי דלמא שמטת ואכלת להו טענתיה טענה והכא אי אמר' כזכי דמי אין טענתו טענה. לא דכ"ע הולך כזכי דמי והכא בהא קמיפלגי דמר סבר אמרינן מגו ומר סבר לא אמרינן מגו פ' בלישנא דהולך כ"ע לא פליגי דהכי משמע הולך כמו תן ואילו אמר גבי עבד נמי הולך גט שחרור זה לעבדי כיון דליכא מיגו אינו יכול לחזור בו והכא משום מגו אמר שמואל דיכול לחזור דפ' המורה דכ"ע הולך כזכי דמי ואם היה במתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר ואינו נ"ל דהא לקמן אמרינן דלגבי מתנה לא אמרינן הולך כזכי דמי ואע"ג דקי"ל הלכה כשמואל בדיני הכא הלכה כרב דאמרינן תניא כותיה דרב הולך מנה לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב

עין משפט נר מצוה

ו) מוטי ל"ל מיקפד קפיד הוס. ב) ל"ל כשהוחזק כפרן פי' שהמוחזק המשלח זה כפרן בפקדון.